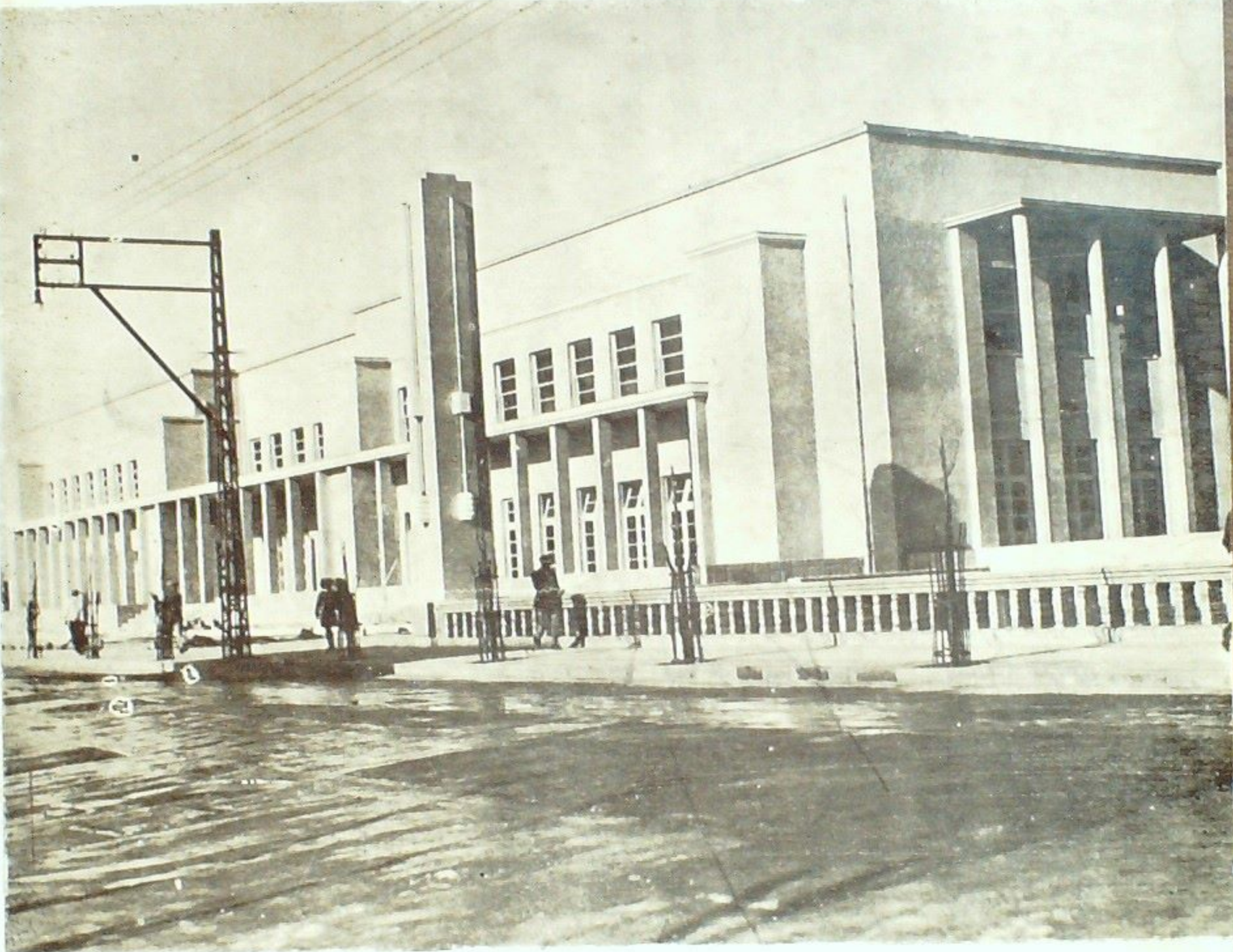

No: 2070

Görüşler

ADANA HAKEVİ

Yeni Evimiz

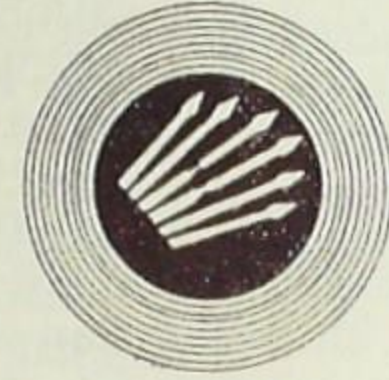
SAYI: 27

NİSAN 1940

Görüşler

ADANA HAKEVİ

TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI: 27

NİSAN 1940

İÇİNDEKİLER

Ticaret Politikamız
Geçen Bahardanberi
Güzel San'atlar
Hatıralar
Yaşamak
Kontrol, Mürekkep İsimler
Masallardan
Elbüstanlı Hüseyin Şaşırılmaz
Nedamet
Ben Kimim?
Koroğlunun Gürcüstan Seferi
Onlar
Kızılırmak
Armağan
Makineleşen Ziraat
İztirap
Temsil Kolumuzun Seyahatı
.....
Türk Nesli
Melodi
Masal
Duvarların Dili
Evimizin Nisan Faaliyeti
Mektup
Genç İstidatlar

ZİHNİ BAYO
CENAP MUHİTTİN
VAHİDE BİRKEN
CENGİZ TURHAN
ARIF NİHAD ASYA
M. BAKŞI
RASİM GÖKNEL
CENGİZ TURHAN
ZİYA İLHAN
HASAN SİLÂH
R. YALGIN
H. SALİH ASYALI
İHSAN OLGUN
SELÂHATTİN SEPİCİ
NEVZAD URAS
SÜLEYMAN ŞAHİN TAR
YUSUF AYHAN
ZİYA HAZER
ÖMER TOK
K. ASOVA
KEMAL SADIK
İSMET ve İLHAN
.....
RAHMİ TURHAN
.....

Ticaret Politikamız

Yazan : ZİHNİ BAYO

Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşundan bugüne kadar ticaret politikamızın geçirdiği safhaları şu üç devreye ayırabiliriz:

1 — İmparatorluğun kuruluşundan (1838) e yani kapitülasyon haklarının artırıldığı tarihe kadar olan devir:

Bu devir imparatorluğun savvetli zamanlarına tesadüf etmekle ticaretimiz hakimiyet esasına dayanarak geçmiş fakat fazla bir inkişaf gösterememiştir.

2 — Kapitülasyonlar devri: Bu devir 1838 de Fransaya verilen geniş imtiyazlarla başlamış olup sonra bir taraflı bir imtiyaz demek olan bu haklar diğer Avrupa devletlerine de teşmil edilmiştir. Bu yüzden yurdumuzun ekonomisi ecnebi devletlerin tahakkümü altına girdiğinden iktisadî istiklâlimize de hemen hemen ortadan kalkmış olmakla bu devirde ticaretimizin inkişafı tabii mezubahs olamazdı. Bu hal (1916) ya kadar devam ederek umumî harp sıralarında 10/3/916 tarihli tarife kanuniyle gümrük hâkimiyeti kurulmak istenmiş ise de bilâhare harp sonunda mağlup sayıldığımızdan ancak Lozandan sonra iktisadî istiklâlimize kavuşabildik.

3 — Cumhuriyet devri: İstiklâl savaşıyla siyasî istiklâlimizi, Lozanla da kapitülasyon zincirlerini kopararak iktisadî istiklâlimizi kurtarmakla başlayan bu devirde iç ve dış ticaret için mes'ud bir inkişaf devresi açılmış ve iktisadî istiklâl esaslarına dayanan sağlam ve millî menfaatlere uygun bir politika takip edilerek bir taraftan harap olan yurdumuzu imar ederken diğer taraftan millî servetimiz bir kar topu gibi bir çığ haline getirilip dağ gibi karşımıza yığılmıştır.

Filhakika iç ticaret piyasalarına bazan hükümet bizzat faaliyet ibraz ederek, bazan da hususî teşebbüsler teşvik ve dirije edilerek iç ticaretin inkişafı temin edildiği gibi hariçle olan alışverişimiz de müsbet ve karşılıklı anlaşma usullerine göre bir çok ticaret muahedeleri ve kliring anlaşmalarıyla tanzim olunmuştur. Bu sayede ve gümrük hâkimiyeti sayesinde ki, gerek

ticarî ve gerek tediye müvazenelerimiz temin edilerek servetimiz harice akmasının önüne geçilmiş olup bu vaziyet millî servetimizin çoğalmasında büyük bir âmil olmuştur.

Yurdumuzda büyük endüstrinin kuruluşu, ziraatın inkişaf yoluna girmesi Cumhuriyet devri ticaret politikamızın müsbet neticeleridir.

Rusya ve İtalya gibi büyük milletler iktisadî varlıklarını korumak için Otarkî'ye (Kendi yağ ile kavrulmuş hariçle olan alışverişi asgarî hadde indirme usulü) saplanarak beynelmilel mübadeledeki faal, büyük rollerini terk etmeğe mecbur olurken Türkiye bütün cihan piyasalarıyla mübadeleyi temin edebilmek için mütekabil anlaşma prensibini tutarak (Mahlum alanın malını alma prensibi) ihraç mallarımıza en iyi müşterileri bulmağa muvaffak olmaktadır.

Hulâsa millî hâkimiyet esasına dayanan ve bugünkü milletler arası alışveriş nizamlarına uyarak tanzim olunan haricî ticaretimiz gayri tabii hallere ve harplere rağmen inkişaf yolunu bırakmamıştır. Hükûmetimizin takibettiği bu ticaret politikası sayesinde elde edilen aşağıdaki neticeler en müsbet delillerdir:

- 1 — Paramızın istikrarı
- 2 — Millî sanayiın himayesiyle büyük endüstrinin kurulması.
- 3 — Ziraatın inkişafı.
- 4 — Münakalâtın inkişafı
- 5 — Ticarî müvazenenin temini,
- 6 — Tediye muvazenesinin temini.
- 7 — Bütçe muvazenesinin temini

İşte bütün bu kat'î ve müsbet neticeler üzerinde müessir ve âmil olan, sağlam, ilmî ve hesaplı esaslara istinad ettirilen bu politika iledir ki, refah seviyemizin en mühim faktörlerinden biri olan ticaret, inkişaf yolunu bulabilmiştir.

Geçen Bahardanberi

Geçen bahardanberi sevgine bel bağladım .
Her şeyden geçip, ancak sana emel bağladım .
Ben gönlümü gönlüne böyle güzel bağladım .

Ta ölümüne kadar ayrılmaz bir eşim ol !
Geceleyin ayım ol, gündüzün güneşim ol !
Bir şeyim ol da benim, istersen kardeşim ol !

Gün oldu senden ayrı düştüm, yanıp kül oldum .
Gün oldu sana erdim, taze açmış gül oldum .
Kâh ağlaya, kâh güle bir olgun gönül oldum .

Yaşım kırkı geçse de gönlüm ihtiyar değil .
Gençlerin bahtı bile bahtıma uyar değil .
Sevgide benim kadar kimse bahtiyar değil .

Göğüs geçirişleri derdimi deşen kadın !
Arada gözlerimiz gizli öpüşen kadın !
Bazı kederli duran, bazı şakrak, şen kadın !

En güzel günlerimden kendine günler ayır !
Unutma, kederinden bana da keder ayır !
Koyunda sevinç, elem yaşlarıma yer ayır !

Geçen bahardanberi sevgine bel bağladım .
Herşeyden geçip, ancak sana emel bağladım .
Ben gönlümü gönlüne böyle güzel bağladım .

Cenap Muhittin KOZANOĞLU

GÜZEL SAN'ATLAR SANATKÂR ve ESERİ

Güzel san'atların umumî bir tarifini yaparsak şöyle diyebiliriz: Bir veya bir kaç mevzuun, his ve dimağımızda bırakmış olduğu heyecan ve tesire bedîî zevkimizi de katmak suretile, ortaya konan bir ifadesinden ibarettir. Yani herhangi bir mevzuu görürüz veya dimağımızda tecessüm ettiririz, yahut tahayyül ederiz; bu müddet zarfında haleti ruhiyemizde bir değişiklik bedîî bir heyecan hislerimizde hoşlanıp hoşlanmama veyahut beğenip beğenmeme hareketi olur. Bunun ifadesine güzel san'at deriz. Bu ifadenin muhtelif tarzları bir takım kollar vücade getirir ki bunların heyeti mecmuasına güzel san'atlar deriz. İşte bedîî heyecan ve tesirin kelimeler ile ifadesi Edebiyat, bir takım maddelerle cisimleştirerek ifadesi, Heykeltraşi ve Mimari, sada ve sesle ifadesi musuki, çizgi ve gölge ve renkle ifadesi de resim kollarını yaratarak güzel san'atların beş kolunu tamamlamış olur. Bu beş kol fonetik ve plastik olarak ikiye ayrılır. Fonetik olanları sada veya sesle ifade edilenleridir ki, müzik ve edebiyat, Plastik olanları da madde ile ifade edilenleridir ki Resim, Heykeltraşi ve Mimarîdir.

Milâttan evvelki ve sonraki san'at eserlerini tetkik edecek olursak görürüz ki her devir ve hemen hemen her asır diyebileceğim, kendine mahsus bir san'at alemleri yaşamış, geçirmiş ve bazan isimler bile vermiştir.

Bu değişimin sebepleri aşikârdır. Madem ki Güzel san'at mevzuların his ve dimağımızda bıraktığı bedîî zevk ve tesirden doğuyor, şuhalde her değişen zamanda yeniliklerle karşılaştığımız için heyecan ve zevklerimiz değişiyor. Dün şunu güzel bulurken, bugün bu, zevklerimizde okşuyor. Yarın da daha başka birşey olacak. Binaenaleyh, çok tabii olarak değişen bu haleti ruhiyeyi ifade için de gayeye yakın yeni yollar aranıyor. Ve san'atın ekollerini işte bu yollar yaratıyor.

Bu ekoller de asırların san'at hayatlarını birbirinden ayırıyor ki bu gün yani yirminci asırda geçirmekte olduğumuz san'at âlemine modern san'at ismini veriyoruz. Ve kollara göre buzları modern mimari, modern Heykeltraşi, modern müzik modern edebiyat modern resim gibi isimlerle zikretmiş oluyoruz.

Şimdi, modern san'atın belli başlı ekolleri olan fütürizm empresyonizm, ve kubizmin nereden doğduğunu ve ne ifade ettiğini araştıralım. (Tabii, resim üzerinde)

San'at âlemi asırlarca ve asırlarca natüralizmi, idealizmi, ve realizmi yaşamış ve yaşamakta, meşhur san'atkârlar elinde bunlar hemen en son tekâmül devrini bulmuştur ve yine asırlarca san'atkârlar kendilerinden evelkileri taklit edip onlara erimşek için ömürlerini feda etmişlerdir. Muhakkak ki bunlar da çok

mükemmel sanatkârdılar, fakat daima maziye bağlı kaldılar. Vakıa ananenin tesirile maziye bağlı kalmak hâlâ bir çokları tarafından bir düstur haline getirilmektedir ve onlar mazilerine bağlı kalmıyanları nankörlükle, züppelikle itham ederler ve (bunu ecdadından gördün mü ki yapmak istiyorsun) veyahut bunu biraz daha şümullendirip muhit bunu kabul edemez, bu bizde böyle görülmüş böyle alışılmıştır derler. Ve yeni fikir hareketlerin önlerine dikilirler. Tabii olarak bunları kendilerince kör bir zihniyetle değil bilgilerine dayanarak ve müdafaa hatlarını hazırladıklarını zannederek işe girerler. Fakat, Yirminci asrın hayat şartları arasında yetişen bazı san'atkârlar bu zihniyeti kabul edemiyor. Onun gördüğü, onun yaşayışı, onun heyecanı değişmiştir. O yerinde saymıyor, o her an çenberini parçalayıp ileriye atılmak, yaratmak istiyor ve diyor ki: Realist hakikatı arıyor, rahat ve dürüst yaşamının sırrını bulmak istiyor, fakat yirminci asır medeniyeti bunu keşfetti. Kuvvet ve makine. Bu ilerliyor ve o kadar ilerleyecek ki nihayet bir gün herşey makineleşecek ve benim bu günkü şu mevzuum bu hale gelecek diyor ve meselâ, bir insan resmini çizerken yalnız adaleden müteşekkil bir cisim veyahut

Hatıralar

"Sait Toraman,,a

Çalan saatları dinleme vursun,
İster gözlerinden düşün katralar,
Nisyan perdesini gel açma dursun.
Bırak arkasında kalsın hatralar!

Karalara sardım yaktım birkaç mum,
Önlerinde sessiz bir zaman durdum;
Onları süsleyip öylece koydum,
Koy muratlarını alsın hatıralar!

Anma bana anma o güzel adı,
Şimdi mazi olan o tatlı yadı,
İlişme alsınlar ebedî tadı,
Sonsuz uykulara dalsın hatralar!..

Cengiz TURHAN

üstüvane veya mustatili menşurlardan ve yalnız muayyen yerlerinden merbut mihanikî hareketleriyle bir külçe, tetkik edildiği zaman hakikaten makineleşmiş bir insan veyahut bir hayvan, bir ağaç, bir çiçek velhasıl tabiatın bir parça.

İşte san'atkârın bu düşüncüsü Fütürizmi yaratıyor. Bakınız bundan sekiz on sene evvel size şahidi olduğum bir vakayı anlatayım. Bir akşam İstanbul'da Dante Allegiyeri'ye dair İtalyan kulübünde bir konferans vardı. Bunu Fütürizmi kavrayan ve onu bütün dünyaya yaymak ve anlatmak için İtalyadan dünyayı dolaşmak üzere seyahata çıkan Sinyor Marinetti veriyordu. Bu bir edip ve şairdi; ressamlığı da var mıydı bilmiyorum. Fütürizm hakkında uzun bir izahattan sonra projeksiyonla resim, bu ekole ait bazı eserler gösterdi.

Ve bize kendi şiirlerinin de bir kaç tanesini okuyacağını söyleyerek şümendüfer başlıklı şiirini okumaya başladı. Bu hakikaten dinlenilecek bir şeydi. Okurken şümendüfer mefhumunu dimağımızda yaratmak için hareket ve ahenkle neler bulmamıştı; sabnede onu görebilmek kudretini kaybetmiş olmasa idik muhakkak ona deli derdik. Fakat bunu düşünmedik. O bizi almış şümendüferi ile beraber sürüklüyordu. Biz bazan onun içinde koridorda kontrolör ile çekişen yolcunun yanında bazan bir köşede sevişen bir çiftle beraber bazan kırlardan gelen kuş seslerine karışmış makine ve duduk öğutuları arasında bir havayı yaşıyorduk. Ve ancak sustuğu zaman kendimize gelerek bir salonda olduğumuzu anladık. Bu muhakkak ki bir şaheserdi, ve hiç bir aktör dahi seyircisine bu kadar nüfuz edemezdi. Bunun gibi uç dört şaheser daha okuyarak yapmış olduğu tesirden memnun bir halde sahneyi terketti, işte fütürizmin manâsını Marinetti bize böyle bir kuvvetle anlatmış ve kabul ettirmişti.

Bir diğeri de şöyle düşünüyor: İdealist kendisine en fazla heyecan verecek güzelliği arıyor, onu bulmak için namütenahi yollar aşıyor, koşuyor, koşuyor ve nihayet yakaladığını zannettiği anda bir taraftaki çirkinliği görerek yine ondan da kaçıyor. Fakat ben biliyorum ki heyecan yalnız güzellikte değil çirkinlikten de duyulabilir. Çünkü heyecan gördüğüm şeyin hislerin üzerinde yaratacağı değişiklik ve coşkunluktan ibaretir. Şu halde güzellik beni ne kadar mestederse çirkinlik de o kadar tiksindirir. Ve nihayet güzellikleri ortaya koyan çirkinliklerin mevcudiyetidir. Şu halde ben, bunları ancak ruhumda yaratacakları tesirlerle ifade edebilirim diyor ve bugünkü sanatın belli başlı ekolu olan enpresyonizmi yaratıyor. Güzel

tarafları ideal bir güzel, çirkin tarafları ise tabir caisse ideal çirkin olarak gösteriyor. Bu san'atkârların eserleri temaşa edilirken gülüntüyor ve böyle çene mi olur; bak bak ağza bak; nasıl çarpık; lâkin saçlar ve gözler çok güzel, omuz düştük, kalça böyle mi olur, fakat bacaklar ne şaheser şeyler, şu hale bak, kabak gibi koldan sonra incecik bilek, şu ellerin inceliği ve zarifliği olmasa on para etmez, bunlar tabii muhtelif tabloların tenkitleri. Ufak kahkahalarla savuşturuluyor ve tabii bu iş yalnız eserle kalmıyor ressamla da bir hayli alay ediliyor. Size biraz evvelki izahımı hatırlatmak isterim. Enpresyonizm her hangi bir mevzuun bizde bıraktığı empresyonun yani tesirin zapt ve sonra da ifadesi olduğuna göre güzel san'ata erişecek en yakın yol oluyor. Öyle görüyor, öyle hissediyor ve öylece ifade ediyor. Bazı insanlar empresyonistlerin eserlerini gördükten sonra benim küçüğe bu kadarını yapar der ve geçer. Haklıdır; san'atkâr onu şu bakımdan haklı bulur. San'at çocuk kadar saf bir cehaletten doğmuştur. Yani ilk devirlerde başlar; tunçlar üzerinde tezyinat halinde başlayan resim yalnız o saf insanların tabiat karşısındaki empresyonlarından doğmuştur.

Çok eski eserleri tetkik edersek profil görülen bir insanda fastan bir göz çizgisi, fas bir vücut üzerinde profil bir baş hareketi farketmekte gecikmeyiz. İşte bu tetkiklerimizden sonra şu neticeye varırız: O zaman yalnız görüyorlar ve bilmeden çiziyorlar. Eserlerde hâkim olan yalnız görgü ve zevki selim. Halbuki bugünkü empresyonizmde görebilmenin ve zevkin yeri olduğu gibi bugünkü ilim ve bilginin de çok büyük yeri vardır. İşte bugünkü san'atkâr biliyor ve kendince lüzumlu noktaları tebarüz ettiriyor. Diğer noktalara da o derece kıymet vermediği için eseri basitleşmiş zannediliyor. Fakat hattı zatında basit değildir; her şeyi doğru ve yerindedir. Yalnız san'atkâr empresyonunun kuvvetine göre bir tarafı egzajere etmiş diğerini ihmal etmiştir. Üçüncü bir kitle ile karşılaşınca şu şekli kabul ettiğini görüyoruz. Natürelist bugüne kadar daima ve daima tabiatı kabul ediyor ve ancak onu aynen adapte edebilirse san'atın arşı âlâsına çıkabileceğini zamediyor. Burada sırası helmişken size bir vak'a anlatayım.

Meşhur İtalyan san'atkârlarından ressam Rafael sanat münakaşalarından birinde san'atkârlığı arkadaşile paylaşamamışlar, ve bir sergide arkadaşının natürmotları arasında bir meyve tablosuna tesadüf edilmiş, bu yemişler o kadar tabii yapılmış ki dışarda uçmakta olan kuşlardan bir tanesi pence-

reden girerek sahiden meyve zannile tabloyu gagalamaya başlamış ve bu hadise tablonun kıymetini artırmış. Rafael'i alt etmek isteyen arkadaşı mütemadiyen onu horlayarak "sen artık benim mertebimde bir san'atkâr olamazsın; çünkü öyle bir eser yaratamazsın diyerek her yerde iğnelemekten de geri durmamış. Bu hadiseden fena halde canı sıkılan Rafael ertesi seneki sergide jüriden bir duvarın tamamen kendisine tahsis edilmesini rica etmiş ve uzun bir zaman bu duvarı kadife bir perde halinde boyamış ve üzerine de (Galeri dö Rafael) levhasını asmış. Sergi açıldığı gün kendisini tenkit için koşarak gelen arkadaşı (Galeri dö Rafael) levhasını görünce evvelâ oraya girip biraz alay etmek arzusuna kapılmış ve hızla o tarafa gidip perdeyi açarak içeri girmek istediği zaman küt diye kafasını duvara vurmuş ve tabii sersemlemiştir. Bu esnada bir sütunun arkasında arkadaşının gelmesini bekleyen Rafael meydana çıkarak müstehzi bir eda ile :

Hangimizin daha üstün bir sanatkâr olduğunu takdir ettin mi? Sen, evet, nihayet hayvanları kandırabildin fakat unutma ki ben seni kandırdım, diye arkadaşını çok gülünç bir vaziyete düşürmüş; işte o zamanki tabiata aynen bağlılığın bir numunesi.

Evet, mademki natüralist bugüne kadar daima tabiati kabul etmiştir. O halde tabiati vücuda getiren cisimledir. Cisimlerse moleküllerden ve moleküller atomlardan müteşekkildir. Bir atom bir şekli hendesiye haizdir, şu halde mevzuumuz ne olursa olsun biz onu ancak hendesî şekillerle ifade edebiliriz.

İşte san'atkârın böyle düşünmesi ve aldığı mevzuu cüzü ferdinin birleşmesiyle vücuda getirdiği hendesî şekilleri bularak ifade etmesi Kubizm ekolünü vücuda getiriyor. Burada bilhassa bu ekol üzerindeki yanlış tefsirlerden doğan hatalar üzerinde kalarak biraz mimariden bahsedeceğim.

Mimarîde, görüyoruz ki klasik ve modern diye san'atın diğer kolları gibi ikiye ayrılıyor. Klasik mimarîde Yunan, kadim Romen, Gotik, Rönesans gibi istillerle karşılaşırız ki bunlar da devirlerine göre birer hayat geçirmişlerdir. Modern mimarîde de bugünkü mimarî sifilidir ki bu da aynen san'atın diğer branşlarında olduğu gibi hayat şartlarının ve ihtiyaçlarının tatmini yolunu hedef tutarak bütün gün yorulan vücudun isticahati için bol havayı, güneşin ziyasından ve şuasından azamî istifade için geniş pencereler yorulan gözü ve dimağı dinlendirmek için ve az zaman sarf ile azamî temizliği elde etmek

için düz satırları tercih eden bir tarzı mimarî oluyor. Demek ki mimarîde bir eseri tetkik ve tasnif ederken gotik Romen, Modern ilahere gibi Stillere ayırarak seçeriz. Halbuki bazı yerlerde ve ekseriyeti teşkil eden bazı şahıslar tarafından modern san'atın bilinmemesine veya yanlış anlaşılmasına kurban giden zavallı kubik diye bir itham altında kalıyor. Mimarîye kubik demek kadar hatalı bir söz kullanmış olamayız. Ataların bir sözü vardır. (Dilde kemik yoktur, onu isteyenler her tarafa uzatırlar) derler. Asrımızda da san'at tufeylileri aynen dedikoducuların dili gibi fırça, kalem ve çekiçlerini her yere sokmak isterler ve ne yaptıklarını kendileri dahi bilmedikleri için müdafaa hattı olarak kubizmi ortaya koyarlar. Ve birisi çıkmışta ortada, yahu nedir bu yaptığın fecaat dediği vakit, sen beni tenkit ediyorsun fakat ben bunu böyle kabul ediyorum demek cesaretini kendinde bulamaz, çünkü oda yaptığının bir fecaat olduğuna kanidir ve hemen, zaten sen ne anlarsın bu kubiktir der; yahut bir az daha nazik olarak modern san'attaki kubizmin tam bir ifadesidir. İlk defa mı tesadüf ettiniz bakınız şu binaya diyerek başlar ve sonra zavallıda, bu yeni bir tarzı diye kabul eder ve başka bir yerde ona benziyenine kubik der geçer. Ve işte her doğan yeniliğe kendisini adapte edemiyen eski zihniyetli insanların muhitlerinde yarattıkları kötülükler gibi onlarda anlayamadıkları modern mimarîde de bir kubik stil yaratılır. Ve bu durmadan yayılır ve bugünkü hali almış bulunur. İşte bu bilhassa mimarîde fazla göze çarpıyor. Badadî kara sıvaya 1,5 metre genişliğinde bir pencere açan kalfadan yetişme mimar ortalığı yaptığının bir şaheser olduğunu inandırmak ister ve inşaat sahibi de kubik bir bina yaptırdım diye tefahür eder. Fakat ne yazık ki ne kalfa bir şey biliyor, ne zavallı sahip söylediğini anlıyor.

İşte yanlış anlaşılacak oluorta her yerde kullanılan bu kubik kelimesine musikide hemen hiç, edebiyatda nadiren, resim ve heykeltraşta bir az fazlaca fakat mimarîde tahammül edilmez derecede çok sarfediliyor ve yerinde kullanılmıyor. Bu san'at hayatında bir gerileme teşkil edebilir. Çünkü bu şekilde san'atın mahiyeti anlaşılmasın ve san'atkâra da varılmaz. Şimdi san'atkâr kimdir ve san'at eseri nedir onu tetkik edelim.

Bunun en kısa tarifi mevzularından duyduğu kuvvetli heyecanı ifade edebilmek kudretini eserlerinde gösterebilen insandır. San'at eseri de sanatkârın heyecanını karşısında uyan-

dirabilen onları kendi çerçevesi dahiline alarak benliklerine nüfuseden insandır ki bu nüfuzun kuvvetine göre eserlerin şahı-
lığına kadar yükselir. İşte sanatkâr kendisinde ve eserinde bu
vasıfları toplayabilmesi için yalnız kendisini ve eserini düştü-
rür. İradesine kuvvet vermek için yollarını kendi arar, ve sa-
n'attaki (kreatyon) fikri icat da bundan doğar. Fakat mazi
müttemadiyen üzerinde kalınması lâzım gelen bir yol değildir.
Ona, çocuğuna yürümeyi öğretmek için elinden tutan bir anne-
dir diyebiliriz. Fakat, hiç bir zaman elini tuttuktan ve çocu-
ğunu da adımı öğrettikten sonra yürütmesinde ve koşmasında
dahî elini terketmiyen bir anne değildir. Biz yürümeyi, adımı
öğrendikten sonra kendi kuvvetimizle elde ederiz. Eğer koşma
çağına geldiğimiz halde hâlâ bize ayakta durmayı ve adım at-
mayı öğreten eli bırakmamışsak yerimizde saymakta olduğumuzu
bilmeliyiz. Çünkü: biz genciz öntümüzdeki yolda ilerlemeli,
koşmalı ve sıçramalıyız; ona bağlı kalamayız, çünkü bizimle
koşamaz. O da zamanında koşmuş bize bu yolu hazırlamış fa-
kat artık bizimle gelemeyen orada kalmak mecburiyetindedir. O,
bize erişemeyeceği için biz ona dönmeğe kalkarsak onu bize
aydınlattığı yoldan değil onun geçmiş olduğu yoldan gitmeğe
başlamış oluruz ki bu ya bir duruş veyahut bir geriye dönüş-
tür. Fakat hiç bir zaman bir ilerleyiş değildir. İşte modern
san'atkârın mazisine bağlı kalmadığının sebebi budur. Onu göz
öğütünde bulunduruyor, lâkin bugün kendisinde mevcut bulunan
his ve heyecanı hiç bir şeye değişmiyor. Ve hangi tarza olur-
sa olsun onu kendi benliğine göre bir yolda yürütmek istiyor
ve onun için yeni ekoller buluyor, o suretle maksadına eriş-
mek istiyor. Şu halde bugün için san'atkâr şu veya bu ekol
üzerinde çalıştığına göre değil ifade kudretine, yaratıcılığına gö-
re teşhis ediliyor.

Sanat eseri de fırçanın bir kaç darbesile renklendiril-
miş bir tablo veya beş on satırla tamamlanmış bir şiir ilâhare
gibi doldurulmuş boş satırlara değil görenlerin okuyanların
dinleyenlerin ruhunda hakikî bir heyecan bir burkuntu husule
getiren eserlere lâyik bir isim olabilir.

Modern san'atın ekolleri olan başta empresyonizm
olmak üzere futurizm ve kubizmin san'atkâr ve sana't eserinin
kısaca izahı bundan ibarettir. Bazı insanların tefahür için
kurban ettikleri san'at ekollerinin hakikî mana ve ifadelerini
anlatabildimse kendimi bahtiyar addederim.

VAHİDE BİRKEN

Yaşamak

Bir gün söylemek istedim içimdekini..
"Niçin...?," diye açılırken ağzım
Lügatlardan çıkardılar "niçin,, i..
Dediler : "Nene lâzım!,,

Sizin olsun gün, saat ;
Sizin olsun su, sizin olsun ekmek!
Yetiştii günlerin, gecelerin,
Mevsimlerin nazını çekmek!

Kuşum dilediği dalda yapsın yuvayı..
Ona armağan bırakıyorum
Kanatlarımı, bulutları, havayı.

Yazık ki dolmadı çağlar;
Yükümü bir gün daha
Taşıyacak dünyalar.

Unuttum kimlere dost olduğumu,
Şaşırdım kimlere tapacağımı.
Yaşamak bir vazife olmasaydı
Ben bilirdim yapacağımı.

Arif Nihad ASYA

Kontrol, Mürekkep İsimler

— 3 —

Yazan : M. BAKŞI

Bu araştırmalarda metodumuz bugünkü gramerdeki Terimlerin öz Türkçe karşılıklarını — yeni söz yapmağa kalkışmadan önce — mevcut ve Tarama dergisinde toplanmış kelimeler arasından bulup çıkarmaktır. Karşılık olarak bulacağımız terimlerin bugün konuştuğumuz dile uygun olmasını herkes gerekli görmektedir. Taramada (mürekkep) karşılığı şunlar yazılıdır : Katıncı, karışık, üsme, katmer (tabaka anlamına, nebatatta yani botanikte lâzım olur.)

Terkip karşılığı şunlar yazılıdır; bingıştirmek, birleştirmek, karımak, karıştırmak koşlamak, koşmak, salıştırmak, yağurmak, tokmak.

Bunlar tatmin etmediği için bir de Klavuzu açtık :
Mürekkep - katıncı, katışık, katın (composé).

Aradığımızı burada buluyoruz. Katın çok güzeldir. Yalnız bu kelime Derlemede olmadığına göre (muhterem) karşılığı kullanmağa başladığımız (sayın) a kıyasen yapıldığı anlaşılıyor. (Katıncı) sözünün de kullanılmaya başladığını gördük. Yeni bir müzik kitabında mürekkep usul karşılığında kullanılmıştır. Sececeğimiz söz böyle müzikte, fizikte, kimyada, botanikte (mürekkep - composé) yerini tutmalıdır. Şimdi (katın) tahlil edelim. Bunun Arapça ve Fransızcası gibi (ismi mef'ul - particippasé) olması lâzımdır. (Sayın) da öyledir. Bir fiil köküne (ın) eklemekle ismi mef'ul yapılabilir mi? (ın) ekini biz (sıfati) müşebbeheler de görüyoruz. Malûm fiilden ismi fail, meçhul fiilden ismi mef'ul yapan ek (an - en) dir. (ın, in - eski) şekilde şekilde (ing, ing) sıfati müşebbehelere yakışıyor.

Arapçadan alarak eski türkçe kavait kitaplarında da kullandığımız sıfati müşebbehe garp dillerinde meselâ Fransızcada (Particip employé - comme adjectif) dir. Buna göre (ın) eski, işe yarar bir ektir. Sayın, katın gibi kelimelerde gramere uygun ya-

pılmıştır.

Taramadaki köklerde (birleşik, bitişik isim) terimi çıkarılabilir. Fakat birleşik - müttehid, bitişik - müttasıl demektir. Bundan başka birleşik isim değil Birleşik isimler denebilir.

Aradığımız anlamı verecek kökler şunlar olablir : Kat, kar, koş, yugur. Kaçmak sözünde ihtilât, karmak sözünde imtizaç anlamı daha kuvvetlidir. Mürekkep iki isim birbirile birleşip imtizaç ederek bir tek isim halini almış olduğuna göre yeni bir terim yapmak icap ederse (karık) deyebiliriz. Vakıa karık tarlalarda açılan sulama yollarını (sillon) a deniyorsa da bu bir mahzur değildir. Bir kelimenin bir kaç manâsı olabilir. Bunu kabul edersek : Katın ad, karık ad su hidrojenle oksijen katınıdır; yahut su müvellidülma ile müvellidülhumuza dan karıktır. Yolunda kullanabiliriz.

Kat kökünden türeyen söy ocağında Kılavuzdaki şu sözleri de kaydedelim :

Katım — Composition, Katımlamak — composer,

Buna benzeterek Kar kökünden de şu söyler çıkabilir :

Karmak — terketmek, karma — Terkip, Karık — mürekkep (sıfat).

Karmık — mürekkep (isim), karımak — imtizaç ettirmek (kimya).

Koş — kökünden izafet ter kibine aid kelimeleri çıkarabiliriz :

Koş — muzaf

Koşdaş — muazafün ileyh.

Koşmak izafet yapmak

Malumdur ki izafet ter kibini (mürekkep isim) den farklıdır.

Yalnız izafeti beyaniyenin (alem) olan nev'i mürekkep isimdir.

İzafeti lâmiyede muzafün ileyh muzafın mütemmimi (complément) dir.

Mütemmim ile gelecek betkede uğraşacağız.

MASALLARDAN

Ağır ağır, gözlerinde büyüü ülkeler, gün kararır.
Kervan kervan üstüne, rüya dolan yollar;
Uzar gider, yükleri altın,
Zincirleri tunç yüklüler.

Bir yar ; kuşlarının dili var ötemez, bir diyar.
Katar katar, ninni dolan eller;
Konar göçer, yükleri gümüş
Zincirleri tunç yüklüler.

Aylar ; ömür ömür diye büyür, bu aylar.
Rüya rüya üstüne, türkü dolan çöller;
Güler geçer, yükleri gümüş,
Zincirleri tunç yüklüler.

Yüklüler, yüklüler; ufuk ufuk, bomboş eller.
Sahiplerinin ardından, dilleri ninni okur
Zincirleri demir, yükleri kambur yüklüler.

RASİM GÖKNEL

Adanada Halk Şairleri :

Elbüstanlı Hüseyin Şaşırmaz

Yazan : CENGİZ TURHAN

Şair Terzi

Bazı yıldızı düşkün kıymetler vardır ki memleketin ücra bir yerinde tek başına oturur, gözden ıraktadır. Ne bir kimse arar, ne bir kimse sorar. Onun da zaten hiç bir kimseye minneti yoktur. Şehrin herhangi göz alıcı bir zevk âlemi kendisini sıkır, onun en güzel âlemi kendi âlemidir.

O, belki şehrin monden zevk hayatına katılmaz. Onu belki herkes göremez. Fakat o, herkesi görür işitir her zevki duyar.

İşte kıymetli bir halk şairi olan Elbüstanlı terzi Hüseyin Şaşırmaz böyle yıldızı

düşkün bir bahtiyardır. Ona da :

“Mes'udum, bana bedbaht diyenler kâfir olur.,,
diyebiliriz.

Bu halk şairi de sayın Edebiyat muallimi ve çok kıymetli dostum Arif Nihad Asya'dan başka hiç bir kimsenin nazarına çarpmış değildir. Bana da bu kıymeti tanıttırmak ve edibin hayatını, şiirlerini okuyucularına belirtmek münasebetiyle de Türk Folklorüne bir şahsiyeti daha katmak fırsatını verdiklerinden dolayı kendilerine memleket namına teşekkür etmeyi candan bir borç bilirim.

İdarî işlerimin ağır yükü, bana bir türlü bu özlü memleket şairile hemhal olmak imkânını verememişti. Elime düşen ilk

fırsatta Yeni İstasyon caddesi üzerinde çalışmakta bulunduğu Yeniotel altındaki dikim evine kadar gittim. Beni büyük tevazuyla karşıladı. Verdiği iskemleye oturdum. Bir merhabadan sonra cebinden antika eserleri içerisinde teşhir edilecek kapağında sedefle ismi ve yapıldığı tarih yazılı ve yine beyaz seften ay ye yıldızla süslenmiş sigara kutusunu bana uzattı:

- Bir köylü içmez misin?
- Hay hay memnuniyetle!
- Tabii bir kahvede içersiniz.
- O halde şekerli olsun..

Sigara tiryakisi olmadığımı halde karşılıklı tellendirdik. Ve kahvemi de içiyorum.

- Tabakan da güzel..
- Evet, eniştem berber Mustafa'nın yadigârıdır. Elbüstan mamulâtıdır. Ağzımdan gayri ihtiyarî şu sıfatlar dökülüyordu:

Güzel, güzel!..

Benim asıl oraya gidişimin sebebi açık. Şiirleri bir an önce görmek ve dinlemek istiyorum. Fikrimi kendisine açınca şiir defterinin olmadığını söyledi. Derhal چراغını evine gönderdi. Biraz sonra soluyan bir nefesle elinde bir gazete kâğıdı içerisinde itina ile saklanmış kenarı yaldızlı bir defteri getirdi. Daha okumaya başlamadan ilk şiir zevkini nasıl aldığını sordum.

— Bana asıl şiir zevkini veren memleketlim Hacı Mustafa'dır. Kendisi halâ Elbüstandadır. Bana ilk şiir dersini öğretirken şöyle bir kıt'a vermişti :

Özünü mevlâya tapşur her zaman,
Sür çıkar göntülden sıvayı unut!..
Vaktini fevtetme çalış her zaman,
Ehli hal ol, vemafilehayı unut!...

Bu şiiri elime aldığım zaman ustam bana :

— Buna göre sen de bir şeyler yakıştırarak altını tamamlayacaksın. Demişti. Ben de bu kıt'ayı şu yolda tamamladım. Bilmem ama hoşuna gidecek mi?. Yunus'un mistik ve didaktik edasından seziler duyduğum şiirini okudu :

Aşkı rehber eyle gir hak yoluna,
Mevlâm neler ihsan etmiş kuluna,
Ver bütün varını dostun yoluna,
Mevlâyı sev daim, leylâyı unut!.

Aşk var ise sende kisvetin takın,
Hazer kıl ağyardan ol yare yakın,
Zerrece hatıra getirme sakın,
Seni iğfal eden dünyayı unut!.

Tahammül et çek bu rahın cefasın,
Elbette bulursun birgün sefasın,
İsterisen eğer hakkın rızasın,
Hakir gör kendini ednayı unut!.

Niçun halkeyledi yaradan bizi,
Düşsün içerine ukbadan sızı,
Ömrünü beyhude geçir terzi,
Durma çalış artık ferdayı unut!..

—Bunu ustama okuduğum zaman "sen beni geçeceksin,, dedi. Bu benim için ilk kuvvetli teşvik oldu. O günden bugüne kadar yazarım. Fakat insanın kendisini harekete getirecek bir eli olmayınca yazılmıyor da..

Arif Nihad beyin benimle konuştuğu zamanlarda epey şevkim vardı. Fakat onu da göremez olduk. Kırklara mı karıştı yoksa? Sen benim gönlümü şen ettin. Sizin gibiler eksik olmasın..

Bugünkü müshabeyi artık fazla uzatmak istemedim. Vakit te epey geçmişti.

— Müsadenizle ayrılacağım yarın müsait bir zamanımda yine buraya bir baş uğrarım dedim. Ve terziyi işleriyle başbaşa bırakarak ayrıldım.

Elbüstanlı Terzi :

Buraya kadar şairle olan görüşmemi olduğu gibi naklettim. Şimdi hal tercümesinden kısaca bahsettikten sonra şiirlerine geçeceğim.

Asıl adı Hüseyin Şaşırılmaz olan şair terzi mahlesile anılmaktadır. Maraşın Elbüstan kazasının Efsüs (Yarpuz) nahiyesinde 1322 de dünyaya gelmiştir. Memlekette Cevlâni zadeler lakabile tanınmaktadır. İlk tahsilini memlekette yapmış, bundan sonra bir daha mektep yüzü görmemiştir. Bundan 9-10 sene önce kız kardeşini okutmak üzere Adanaya gelmiş ve burada tehhül ederek yerleşmişti. Şimdi halen terzilikle meşgul olmaktadır.

Şiirleri:

Şairin bir çok mevzuda yazılmış şiirleri vardır. Onu kâh

Adananın hususiyetini arzeden beyaz pamuk tarlalarında, kâh çölde leylâsını aramağa giden seyhan kenarlarında ve kâh parklarda çalınan sazları dinlerken görüyoruz... Bazan sevgilisinin arkasına bir avcı olup düşmüştür. Eline geçiremediği yarı elinden çekmediği kalmamıştır. Yarı kendisine yar olmadığı içindir ki ona zalim felek sillesini vurmıştır. Yarı yar olmayınca felekten ne beklenir?

Onun için gurbete çıkmakta mukadderdir. Fakat, o emmilere, dayılara, bacılara kardeşlere dağlara kurtlara kuşlara pınarlara, son veda yaparken çok içli feryatlar savurur. Şair artık burada vecde gelmiştir. Bütün bu içli sızlanışları onun bizzat ağzından dinliyelim :

Gider iken karşı geldim o yare
Vallahi şaşırđım yolumdan etti
Bülbül gibi düştüm şimdi ben zare
Bozdu bahçelerim gülümden etti.

İpekli entari geymiş boyunca
Huyun almış huri melek huyunca
Onbeşine ayın benzer görünce
Mat etti aklımı dilimden etti.

Derdimden hiç bir şey yiyemez
oldum
Sırrımı kimseye diyemez oldum
Cıcalı bıcılı giyemez oldum
Kırmızı, yeşilli, alımdan etti.

Heşinede deli gönül heşine
Ne yapsam ki gelsem yarin hoşuna

Avcı oldum düştüm daim peşine
Beni vatanımdan ilimden etti.

Terzi derki belâsına barına
Kavuştur allahım koyma yanna
Pervaneler gibi düştüm narına
Kırdı kanadımı, kolumdan etti...

Vallahi almadım dünyadan dadı
Hep bütün günlerim y.l gibi geçti
Vefasız konulmuş esasen adı
Yıktı dört yanımı sel gibi geçti

Varmı şu dünyada bir murat alan
Fanidir inanman hepsi yalan
Hasmını görünce gazaba gelen
Hortumun çıkarmış fil gibi geçti.

Taktı kul eyledi boynuma toku
Alamadım dostun zülfünden koku
Meğer keskin imiş bu aşkın sonu
Deldi ciğerimi mil gibi geçti..

Çektik zalim felek seni beni dare
Uğrattın baharda burana kara
Ne idi kusurum o nazlı yare
Sormadı halimi il gibi geçti.

Terzi derki beni bu aşktır yakan
Değil kimse yarım bana hor bakan
Bahar aylarında pek coşkun akan
Sahrayı kebirde Nil gibi geçti..

Küçük idim yar kadrini bilmedim
Geçti çağlar pişman oldum ne çare

Daim ağlar hiçbir vakit gülmedim
Aşk odu sinemi dağlar, ne çare

Dostun cemalinde kaldı nazarım
Aşkın ateşile bağrım ezerim
Gece gündüz durmaz ağlar gezerim
Eridi yürekte yağlar ne çare!

Uzakta nazlının gittiği yollar
Gönül arzu eder bilmem ne derler
Dereler tepeler o karlı beller
Var arada yüksek dağlar ne çare!

Hasret etti beni vatana ile
Bütüü ömrüm geçti havaya yele
Bülbülde hasrettir ben gibi güle
Her seher, her seher ağlar ne çare

Aşk ile gezerim ovayı dağı
Eridi kalmadı yüreğim yağı
İllere çıvıdı beyazı ağı
Banada karayı bağlar ne çare!

Erinde de deli gönül erinde
Bülbülün gülüydün vaktin biriude
Yeller eser nazlı yarin yerinde
Şimdi kondu öter zağlar (kargalar) ne çare!..

Terzi der dostumu daim özlerim
Doğrudur sanmayın yalan sözlerim

Yar yolunu intizarde gözlerim
Durmaz gece gündüz ne çare!.

Yine gurbet elden gel oldu biz
Allahaismarladık ben gidiyorum
Doyup usanmadım vallahi size
Allahaismarladık ben gidiyorum.

Önümde maniler hoplayamadım
Başıma kimseyi toplayamadım
Yarpuzda bir yuva çöpleyemedim
Allahaismarladık ben gidiyorum

Deli gönül der ki yaranamadım
Lekeden kirlerden arınamadım
Bir türlü burada barınamadım
Allahaismarladık ben gidiyorum

Bize dua eylen şeyhler hacılar
Yüklendi üst üste gamlar acılar
Beni kaybeyleyen kardeş bacılar
Allahaismarladık ben gidiyorum.

Al yeşil görünür karşıki dağlar
Kırmızı çubuklu üzümü bağlar
Emmiler dayılar hep akrabalar
Allahaismarladık ben gidiyorum

Taliin kötüsü böylece başlar
Kalmadı başımda ağardı saçlar
Bülbüller turnalar hep kurtlar
kuşlar
Allahaismarladık ben gidiyorum

Gezelerde deli gönül gezeler
Gördükçe derdimi onlar tezeler
Çıkarman hatırdan beni teyzeler
Allahaismarladık ben gidiyorum

Ne gelse diline hepsini dedin
Bu tatlı bu acı demedin yedin
Hakkınız var ise hep helâl edin
Allahaismarladık ben gidiyorum

Unutman duadan ahbaplar bizi
Haklısın dersin söylesem sözü
Yolumu bekliyor üç bile kuzu
Allahaismarladık ben gidiyorum

Daha çoktur sözlerimin gerisi
Sardı beni ayrılığın yeisi
Efsusun çalışkan uray reisi
Allahaismarladık ben gidiyorum

Tam ayardır hepinizin dartsı
Düştü nazarımdan sizden artısı
Ziyade sevdiğim uray partisi
Allahaismarladık ben gidiyorum

Almadım dünyadan zerrece bir tat
Beni rezil rüsvay eyledi berbat
Hoşca kal gidiyorum sevgili üstat
Allahaismarladık ben gidiyorum

Geçti bizden gayri gençliğin çağı
Eridi kalmadı yüreğim yağı
Her yanı yemyeşil ey atlas dağı
Allahaismarladık ben gidiyorum

Inarıda deli gönül inarı
Sevmedim dünya malı dinarı
Emirlide güzel çoban pınarı
Allahaismarladık ben gidiyorum

Kalmadı dermanım oldum pek zaif
Gitti gençlik geçti elimden hayıf
Yarpuzdan yukarı eshabülkehif
Allahaismarladık ben gidiyorum

Zalim felek etti beni hurdahaş
Akıyor gözümde hiç durmadan

Yaş
Yediler sürüsü gitmiş koyun taş
Allahaismarladık ben gidiyorum

Söylesem buraya çok gider sözü
Her tarafta otlar koyunlar kuzu
Güzel sahra yeri ey mağra gözü
Allahaismarladık ben gidiyorum

Etrafta bahçe meyveleri nuz
Yan yana akıyor sular sanki buz
Bir kızlar pınarı öbirisi göz
Allahaismarladık ben gidiyorum

Aman Allah yakın ile yırağı
Bize ola bizim ilin durağı
Efsusun şarkında suyun grağı
Allahaismarladık ben gidiyorum

Güzel olur garp atının huyu
Izgından beride su çıkmaz kuyu
Elbūstan yolunda ey atlas suyu
Allahaismarladık ben gidiyorum

Bol olsun Yarpuzun ekmeği aş
Bütün altun olsun toprağı taş
Şol ulu kavaklı değirmen taş
Allahaismarladık ben gidiyorum

Yetmez oldu aklım ikiye bire
Geçirdim ömrümü beyhude yere
Her yanı yem yeşil ey güzel dere
Allahaismarladık ben gidiyorum

Geçmez oldu istipdadın akçası
Burayadı gayri sözün çokcası
Ey güzel manzara kuzark bahçesi
Allahaismarladık ben gidiyorum

Her yanında coşkun sular akar
Göksünü gererek poyraza bakar
Şu güzel yer nasıl akıldan çıkar
Allahaismarladık ben gidiyorum

Dallarında bülbül öveyik öter
Dünyadaki olan meyveler yeter
Buru burcu olur burnuma tüter
Allahaismarladık ben gidiyorum

Okurum yarpuzun bitmez düasın
Bütün kuşlar burda yapar yuvasın
Nasıl unutayım Efsus ovasın
Allahaismarladık ben gidiyorum

Bitirdik her yanı geldik yarpuza
Hesap yok burdaki ördeği kaza
Gurbetin yolları göründü bize
Allahaismarladık ben gidiyorum

Terzi aşk çadırın üstüne kurdu
Yaktı içerini ateşi ördü
Elveda ayrılık öz Türkler yurdu
Allahaismarladık ben gidiyorum

Nedamet

Tanrıya yalvardık : Hız ver atımıza;
Bizi bu çıkmaz yoldan kurtar, adam et!
Tanrı, günahımızı çarptı suratımıza...

Korkumuz gölge gibi uzandı boydan boya
Suyu acı bir pınarmış nedamet;
Ayuçlar dolusu içtik doya doya...

Altımızda uçan atların gemini kırdık,
Hep bir ağızdan sarhoş sarhoş haykırdık:
Ya rap! Şanı nerede ululuğun?..

Rüyadan farkı ne, ümitsiz yolculuğun...

Ziya İlhan

Ben Kimim

Kılıcın gölgesi altında doğdum,
Pençemde kan vardı, pıhtılaşmış kan,
Zulümle çarpıştım, zâlimi boğdum;
Elimden düşmedi kılıçla kalkan.

Mertlikle kolumu bükemiyenler,
Kahbece yolumu çeldiler fakat :
Şerefli ismimi çekemiyenler,
Bilin ki yükseğim, dünden de kat kat.

Elemle çırpınan yanık bir ruhun,
Gözünde çakarsa kıvılcımlar ürk,
O müthiş tufanı koparan Nuhun
Oğlunun oğluyum, bana derler Türk.

Hasan Silâh

Köroğlunun Gürcüstan Seferi

Yazan : R. YALGIN

Köroğlu kralın göreceği bir yerde delilik rolleri yapmaya başlar. Bu arada saçma saçma türküler de okur.

Gürcüstana garip gelmemiş
Çaputa sarılan herkis ölmemiş
Daha buralara garip gelmemiş
Geldimidi eğlenecek yer değil

Çiledeymiş Gürcüstanın uşağı
Çağışırı yelekten görükmüyor kuşağı
Altına yazmış ta halı döşegi
Geldimidi eğlenecek yer değil

Gürcüstan şahının kızları Köroğlunun etrafını sararak onunla alaya başlarlar. Kimi türkü söyle der, kimi başını dürter, kahkahalar koparırlar. Şah kızlarının sevinç içinde görünce "Bu budalayı alın has bahçeye götürün orada eğlenin,, der. Kızlar Köroğlunun çeşitli maskaralıkları arasında bahçeye girerler. Kızın biri bize türkü yak bakalım der. Köroğlu deli gibi rollarıyla kızlara türkü söylemeye başlar.

Çıktım yücesine seyran eyledim
Düzülmüş karşıma şirin dilliler
Oturmuşlar ağır sohbet ederler
Gürcüstan kızları dili ballılar

Oturmuş üç güzel de birbirine bakıyo
Ağ ellere al kınalar yakıyo
Fark eyledim yeni hamamdan çıkıyo
Ağ elleri deste deste güllüler

Oturmuş üç güzel de ne nazlı nazlı
Gölleri var da ördekli kazlı
Gul biten bahçelide, bilbil avazlı
İbrişim kuşaklı ince belliler

Biri takmış boğazına cefair inci
Biri koymuş koynuna hayvayla turuncu
Deli Ali karşınızda oldu zerinci
Al yeşil cıfalı da turna telliler

Deli Ali adile kendini kızlara tanıtan Köroğlu artık kızlardan alabildiğine yüz bulmuş ve her türlü eğlenceleri kurmuştu.

Gününü saatını Ayvazla evvelce sözleşmiş olan Köroğlu şimdi Ayvazı bekliyor. Ayvaz kır ata binmiş saray etrafında baba.. baba.. diye bağıyor. Köroğlu birdenbire bu sese yekindi. "Amanın kızlar oğlum geldi,, deyip yürüdü. Kızlar deli Alinin arkasından bir oğlunu görelim diye seyirttiler. Ayın on dördü gibi Ayvaz kızların içine işledi. Büyük kız Köroğlunu bir kenara çekerek :

— Emmi beni oğluna alman mı?

— Alırım. Bu akşam saat beşte Kervan hanına gel der.

İkinci kız Köroğlunu yine bir kenara çekerek aynı arzuyu gösterir. Üçüncü kız da ablalarından geri kalmaz. Köroğlu üç kıza da aynı saatte hanın kapısı yanında bulunmaları tenbih ettikten sonra bahçeden çıkıp gider. Bezirgân Mahmud'u arar bulamaz. Nihayet ortalık kararır. Bezirgânın Gürcülerle rakı içip sarhoş olduğunu öğrenir. Olduğu yere varır. Sarhoşların her birinin bir yerde sızmış olduğunu görür, ve aralarından Mahmut Bezirgânı alıp götürür. Gece yarısı vaktinde kızlar gelmiş ve iş hazırlanmış bir sırada Köroğlu ve arkadaşları atlara binip Gürcüstan şahının kızlarıyla beraber memleketlerine dönerler.

Kır İsmail Köroğlunun Gürcüstan seferini burada sonunca erdirirken Adana'nın Sırınsı yahut Neş'etiye köyünden güzel sesli Huriye bacı "Bir türkü de ben okuyayım,, dedi, ve elini kulağına dokundurarak ince sesile bir arada geçirdiğimiz bir kaç saatlik Köroğlunun kahramanlık menkibelerini şu türkü ile bağladı :

Yigidin iyisi de neden belli olur
Yigit yarenine yaslanmalıdır
Öf ilen puf ilen düşman uslanmaz
Düşman kılınc ile uslanmalıdır

Eğri kılınc çıkmaz oldu pasından
Hoş değilim zamanenin yasından

Atın arazından gürzün sesinden
Dağlar sada verip seslenmelidir

Düşman geldi karşımıza düz oldu
Annımıza kara yazı yazıldı
Delik demir çıktı mertlik bozuldu
Eyri kılınc kınında paslanmalıdır.

Koroğluyum korkum kendi kendimden
Düşmanlarım hovf ederdi şerimden
Kır at köpüğünden düşman kanından
Çizme dolup şalvar ıslanmalıdır.

Bundan sonra Koroğlunun perakende bazı türkülerini neşredeceğim. Bu türküler Luhanlı aşığın rivayeti olan Koroğlunun İstanbul seferi ile Hoylu ve Koroğlunun arasındaki yiğitlik farklarını gösteren örnekleridir.

— SON —

ONLAR

Karanlık, odalarına girmezdi.
Masalarında dostluk şarabı içilir, dostluk şarkıları söylenirdi.

Kadehlerinde ışık, dudaklarında zevk taşılırdı.
Kalplerinde sabah, gözlerinde tatlı pırıltıların ateşi bulunurdu.

Karanlık, odalarına geçmez; sofralarında aydınlık yüzlerin samimiyeti dolaşırdı.

Onlarda ihtiyarlamıyan bir neş'e vardı.

Zaman, kapılarını çalmıyan misafirlerdendi.

Takvimlerinde bir mevsim, kitaplarında bir türkü, sofralarında bir türlü içki bulunurdu.

Onlar karanlık çehrelerin, konuşan gözlerin sır kardeşi, susanların dili, konuşanların dikkati, duyanların kalbiydiler.

Duvarlarına alâimi-semadan tablolar asarlardı.

Onlar benim kardeşlerimdi.

Hamit Salih ASYALI

Gençlerimiz Niğde
Halkevinin önünde

Konyada...

Kızıl Irmak

Hayat verir geçersin dik yamaçlı dağlara
Orta Anadolunun bağrını yara, yara.
Dalğalı ovalardan nergisli yaylalara,
Kızıl eteklerini sürüyerek geçersin.

§

Kalbin ki emel dolu,
Ey.. Bahadırlar yolu
Ebedî Anadolu,
Bu sulardan içersin.

§

Coşarsın, köpürerek devirirsin bendini..
Bu altın topraklara içirirsin kendini.
Sakarya zaferile, kırıp yas kemendini,
Dalga dalga bükülür, tarih olur geçersin,

§

Aşarsın dağı, taşı
Okuyarak savaşı..
En sadık arkadaşı
Burda bulur, seçersin.

İhsan OLGUN

DÜZELTME : Evvelki sayıda İhsan Olgunun (Mezar Taşları)
adlı şiiri yanlışlıkla Ziya Olgun ismiyle çıkmıştır. Tashih olunur.

Armağan

Dost uyumuş göksü açık kalmış
Uyanıp koynuna giresim geldi.
Ayvalar, turunçlar saçılı kalmış,
Ondan uğrun, uğrun deresim geldi.

Gözün alev diyor, yakmasın diye,
Süzülüp bağrına akmasın diye,
Kapadım bir lâhza bakmasın diye,
Bu sefer de benim göresim geldi.

Kirpiğim kalbine batan oksa,
Yolarım onları açın çoksa,
Armağan istedi, azsındım yoksa
Çıkarıp gözümü veresim geldi...

Dün yâri gördüm bir sinin dal olmuş,
Saçları omzuna kutnu şal olmuş,
Gelincik dudaklı ufacık ağzı
Menekşe kokulu süzme bal olmuş...

Yürüyor suların akışı gibi,
Nazarı ceylânın bakışı gibi,
Sevdan ataşın yakışı gibi
Gönülde taşınır bir vebal olmuş.

Cilve, naz bilmezdi, işve saçmazdı.
Öperdim, koklardım ağzın açmazdı,
Sıyrılıp yanımdan böyle kaçmazdı,
Velhasıl ona bir başka hal olmuş..

Salâhîttin SEPİCİ

Makineleşen Ziraat

Bugün ziraat, çiftçi memleketlerinin bel kemiğini teşkil etmektedir. Bizim memleketimiz de bir çiftçi memleketi olduğundan halkımızın ekserisi çiftçidir. Acaba bizdeki ve bilhassa Çukurovamızdaki ziraat usulleri nasıldır ve bu hususta halkın ne gibi düşünceleri vardır!

Çukurova Türkiyenin en verimli ve en zengin ziraat yapıldığı bir bölgedir. Burada gerek tabii şartların mevcudiyeti ve gerekse halkının gayretiyle yetişebilen her şey yetiştirilmektedir. Böyle verimli çukurova topraklarında çukurova halkı başlıca iki usulle ziraat yapmaktadır. Birincisi hükümetimizin birçok fedakârlıklar yaparak getirttiği ve halkımıza her türlü kolaylığı göstererek sattığı traktörlerle işlenen topraklarda yapılan ziraattır. Diğeride kara saban ve demir saban gibi ziraat aletlerini kuvvetinden istifade edilen hayvanlara çektilererek sürülen topraklarda yapılan ziraattır. Bir bakımdan hemen hemen her yerdeki ziraat bu iki şekilde yapılmaktadır. Çünkü parası traktör gibi ziraat aletleri almıya müsait olmıyan halk tabiatıyla hayvan kuvvetinden istifade ederek ziraatını kara sabanla yapacaktır. Bu pek tabii bir şeydir. Fakat bizde ve bilhassa Çukurova halkından bazılarının traktörlerle motörlü ziraat yapmaya parası müsait olduğu halde hayvanla yapılan ziraatı benimsemektedirler ve yine bunlardan bir kısmı da motörle yapılan ziraatı benimsemektedir. Acaba ziraatını traktörleştirmeye hali vakti müsait olan çiftçimiz niçin hayvan ziraatını benimsemektedir de motör ziraatını benimsememektedir?. Motör ziraatını benimseyenler ise niçin ve neden benimsiyorlar?

Motör ziraatını benimsiyenler diyorlar ki :

— Bu asır her şeyden evvel sür'at asırındır, her işimizin en az zamanda ve en teknik usullerle yapılması gerektir. Bunun için de tarlalarımızı seri traktörlerle sürmeliyiz. Sonra traktörlerle sürdüğümüz tarlalar hem miktarca fazla ve hem de derin sürüldüğünden ziraata daha fazla elverişlidir. Halbuki aynı bir tarla kara sabanla daha engin sürüldüğü halde beş günde sürülürse, traktörlerle bir günde ve daha derin olarak sürülmektedir.

Ziraatın hayvanla yapılmasını isteyenler de diyorlar ki :

— Ziraatımızı eğer hayvan kuvvetlerinden istifade ederek yaparsak bize traktörün faydalarından az geri olmıyan bazı

faydaları vardır. Bir kere pek az olmakla beraber o tarla sürülünceye kadar hayvanların gübresinden gübrenelecektir. İkinci bir sebep te ziraat hayvanla yapıldığından, her kes hayvan ihtiyacı karşısında cinsleşmiş hayvan nev'ileri yetiştirmek mecburiyetinde kalacaktır. Bu suretle de Çukurovamızda ve memleketimizde hayvan cinsleri islâh edilmiş olacak ve aynı zamanda da memleketimizde hayvan besleme artacaktır.

Bütün bunlardan sanra netice olarak diyebiliriz ki bize hayvan besleme ve cinslerini islâh lâzım ve mühim olmakla beraber, her şeyden evvel müsait şartlar bulduğumuz takdirde derhal ziraatımızı makineleştirmek ve motörlü ziraatın her vasitasından istifade etmeliyiz. Çünkü asrımız her şeyden evvel sürat aşırısıdır, bu asırda her millette olduğu gibi bizde herhangi bir işin en az zamanda ve en teknik şekilde olmasını istiyoruz. Bu şekildeki ziraatte ancak motörle yapılabilir. Motör tedariki için de hükümetimiz bütün tedbirleri almış ve her türlü yardımları göstermektedir. Ne mutlu bize, ziraatımızı son hızla makineleştirelim.

Nevzad Uras

İ z t i r a p

— IV —

Saçların başlardan yolunduğu gün,
Çınladı dünyanın seması ansız
Sallandı semaya, kuvvetsiz, cansız,
Kemikten kolların hayali ölgün.

Lânetleri yağdı ağzın lânetle,
Sağnaklar halinde indi nedamet,
İçimizde keder; kızıl bir demet
Hasretleri ruhun geçti heybetle.

Bıktılar gözler mesafelerden,
İnsafı kalmadı tesellilerden.
Dostluğu artıyor gittikçe yerin,
Hevesle mededi umalım nerden?

Varalım, varalım, varalım ona
Duracak kalbimiz çırpınmalardan.
Dönsek mi ki artık o rüyalardan,
Bu bilmeceelerde ersek mi sona?

Süleyman Şahin TAR

— 31 —

Nuriye, Hatice, Yusuf
Ayhan, Ahmet, Zeki
Himmetin Oğlunda..

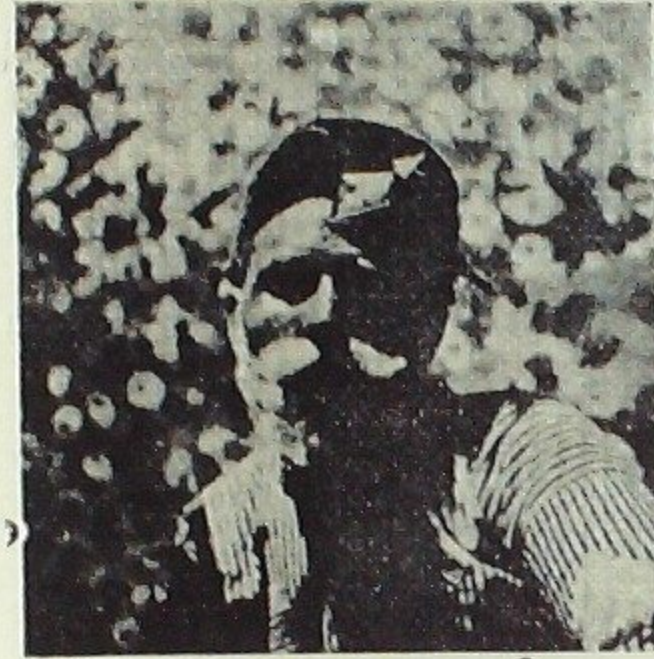
Temsil Kolumuzun Niğde ve Konya Seyahatı

Yazan : YUSUF AYHAN

Dört temsil vermek üzere Niğde ve Konya'ya giden Adana Halkevi temsil şubesi gençlerinden 14 kişilik kafilende mes'ud bir talihle ben de dahildim. Onlarla beraber Niğde'nin ve Konya'nın kalbinde dolaştım. Adım adım arkalarından yürüdüm; iç hayatlarında gezdim. İntibalarım beni çok sevindirdi. Dış görünüşlerinde medenî inzibatın bütün tekayyüd ve temkini hâkimdi. İçlerinde ise, merasimsiz, samimi bir hal vardı. Birbirlerine öyle yakın, öyle yakındılar ki.. Gayeleri, hepsinin kalbinde aynı sayısla çarpıyordu. Kulaklarımda hâlâ çınlayan sesler, onların muvaffakiyet ve aşk kaynayan billûr seslerinin akisleridir. Niğde ve Konyanın gözlerine Adana Halkevi temsilcilerinin gözlerinden renkler ve ışıklar vurmuştu.

Niğdedeyiz..

Bizi o kadar samimi ve candan karşılıyorlar ki.. Ruhlarımızın ufuklarını sarıyorlar. Ne samimi insanlarmış Niğdeliler. Seslerindeki ahenkte bütün iyi vasıflar dalgalanıyor. Sevgi ve samimiyet, Niğdelilerin gönüllerinin ülkeri. Türk'e has olan tevazu, misafirperverlik Niğdelilerin en büyük vasfı mümeyyizidir. Niğdelilerin bize gösterdikleri büyük alâkaları ve tahminlerimizi aşan sevgileri önünde gururumuz yenildi, işlediğimiz günah kalplerimize bir bulut gibi çöktü ve Niğdelilere karşı minnet zincirini boyunlarımıza doladık. Rejisörümüz Coşkun Güven, temsil kamitemizin reisi Nuriye Üner, kabile reisi Fikri Sayar, dekoratör Necmi Şenel, kabile mutemedi Hamdi Paramyok, Valiyi, Tümen komutanını, Parti, Belediye ve Halkevi reislerini, Maarif ve Hususî Muhasebe müdürlerini, Maarif Müfettişini makamlarında ziyaret ederek gösterilen derin alâkadan mütevellit duyulan memnuniyeti beyan ve teşekkür ettiler. Bilâhare Orduevi bahçesindeki Atatürk heykeline Niğdeliler ve biz, orta mektep tale-

Ahmet Yurtsal Himmet Ağa rolünde

Hatice Kaynak Gülsüm rolünde

belerinin de iştirakiyle toplu halde gidilerek çelenk koyduk. Ebedî Şef'in manevî huzurunda iki dakika ihtiram sükûtu yaparak istiklâl marşını okuduk. Orduevinde kafilemiz şerefine verilen ziyafette Tuğbay Tahsin Erserin'in misafirleri olarak bulunduk. Bu çatı altında benliğimizin her zamankinden güçlü ve yiğit olduğunu hissediyoruz.

Maarif müfettişi Zeki Oral, binbaşı Halil Nuri Yurdakul Niğde'nin tarihî eserlerini bize tanıtıyorlar. Tepeviran, Kayabaşı, Alâeddintepe üzerine kurulan Niğde, Şikago üniversitesi profe-

sörlere J. Gelbin'in okuduğu milattan 1300 sene evvel ait bir Eti kitabesine nazaran "Nahita,, adını taşımakta idi. Yakud Hamevi'nin "Muaccemülbeldan,, adlı eski coğrafyasında da Niğdenin adına "Nakita,, olarak rastlanmaktadır. Bizanslılar devrinde "Nikita,, Selçukiler devrinde "Nikide,, ve Osmanlılar zamanında da "Niğde,, adını almış olan Niğde hicri 874 de Karaman oğullarından Pir Ahmed Han ve Kasım Han'ın müşterek hükûm sürdükleri zaman merkezi hükûmet olmuştur.

Niğdenin altı, üstünden zengindir. Belediye hududu dahilinde görülen binalar kadar Romalılar ve Bizanslılardan kalma toprak altında da evler, mağaralar vardır. Hicri 812 de Karaman oğlu Mehmd'in kardeşi Ali'nin yaptırdığı "Ak Medrese,, nin kapısı Adana'da Ulucami'nin batı kapısına benzer. Bu medresenin tek hususiyeti iki kat oluşudur. Zira, o devirdeki bütün medreseler bir kattır.

Hicri 736 da Ebüsaid Bahadır Han'ın zamanında Golik ve Selçukî tarzı üzerine Sungur Bey tarafından inşa ettirilen Sungur camii'nin meşhur şimal kapısı o devrin satvetine uygun başlı başına bir san'at ihtişamıdır. Fazla stilize edilmiş olan kapının üzerindeki Selçukî arması kalenin cenup duvarı üzerinde daha barizdir. İslâm âleminin en harikulâde mihrabı Sungur camiiindedir. Camiin doğu kapısı üzerinde de fakir hıristiyanlardan

Konya C. H. Partisi
binasında..

I

Şarkılarımı ötüşlerine uyduracağım: yuvanı, gelip te, bahçeme yapsan olmaz mı artık, sesi güzel kuş?

Yazık oldu sesini kaybedenlere.. Onların destanını rüzgâr aldı, gitti. Sevinsin mağaralar.. Mâtem tutsun dağlar.. Sesi güzel kuş.. Sesi güzel kuş.

ZİYA HAZER

baş alınmayacağına dair Sungur beyin bir kitabesi mevcuttur. Bu kapının mimarî tezyinatı hayvanî ve nebatîdir. Kılıç Arslan'ın oğlu Kıyasettin Keyhüsrev zamanında meşhur Selçuk veziri Hatıroğlu Mes'ud tarafından hicri 676 da yaptırılan "Hatıroğlu,, çeşmesi önünden geçiyoruz. İsmail Habib "Cumhuriyet,, te bu çeşmeden epey bahsetmişti.

Selçukilerin büyük hükümdarı Alaettin Keykubad'ın oğlu Alaettin Keyhüsrev'in adına izafeten Selçuk hükümdarlarından Zeynettin Beşare tarafından hicri 622 de yaptırılan "Alaettin Camii,, Selçukilerin elyevm dünya üzerinde yaşayan en büyük eserlerinden biridir. Mimar Üstat Sıddık ve biraderi Gazi Osman öyle bir abide yükseltmişler ki Niğdeyi bir enkaz haline getiren asırlar ve haşin tabiat Alaettin camiinin bir taşını bile sökememiş. 632 de hükümdar olan Alaettin Keyhüsrev'in adını taşıyan bu cami Selçukî medeniyetinden dünyaya örnek kalmış muhteşem ve heybetli bir yadigârdır. Camide, Selçukilerde taassup olmadığını gösteren taş üzerine kabartma örtüsüz kadın başları görülmektedir. Saç örgüleri dahi kolayca teşhis edilebiliyor. Alaettin camiinin şimal duvarı dışında da bir mihrab vardır. Gerek Alaettin camii ve gerekse kale Alaettin Keykubad zamanında İlhanilere karşı bir nevi tahassungâh vazifesini de görmüştür.

Dördüncü Kılıç Arslan'ın kızı ve Arhun Şah'ın kızı Hüdavend Hatun türbesi mimarî kıymeti itibarıyla Selçuk eserleri arasında bir şahika, tezyinattakki incelik ve tenevvü itibarıyla da Selçuk san'atının incisidir. Türbenin yapıldığı zamanlarda yaşamış olan Niğdeli tarihçi (Ahmed bin Kadı-i Hotemi) nin kaydettiği gibi, Hüdavend Hatun Selçuk hükümdarlarının iftihar duyduğu ve Selçuk kadınlarının baştaçı olmuş mütevazi, hayır sahibi bir Türk kızı idi. Türbeyi hicri 712 de yani sağlığında

yaptırması ve 732 de vefat etmiştir. Türbenin, garp ve cenup arası duvarı üzerindeki kurd ve kuzu kabartmaları Selçukiler devrindeki adaletin büyük bir sembolüdür. Hüdavend Hatun aynı zamanda zamanının en güzel kızı idi. Celâlettin Rumî'nin oğlu Sultan Veled, Hüdavend Hatun'un güzelliğini uzun uzun terennüm etmiştir.

.....
Niğdeden ayrılıyor.

Kalbten gelen arzular ve sevgiler istenirse de saklanılmıyor. İşte, yüzlerce kalp istasyona bizi teşyie gelmiş. Kampandanın madenî sesleri kulaklarımızı tırmalarken, bir akşamın serin esmerliği gibi içimize hüznün doluyor. El sıkımlar.. kucaklaşmalar.. öpüşmeler...

Çok temiz, çok teshirkârsınız Niğdeliler.

Niğdeden dimağımıza işlediğimiz, hissiyatımızın sedirinde kalan isimler daima hürmet ve sevgiyle anacağımız hatıralardır:

Ferid Ecer, Tahsin Erserin, Kâni Akgün, Halil Nuri Yurdakul, Zeki Oral, Hüsnü Ulusoy, Cemil Cahid.

* * *

Konya, bizi çumradan karşıyor.

Çumra Halkevi bandosu, Halkevi reisi, Jandarma komutanı, Belediye tabibi, Halkevliler ve Çumralılar içten gelen bir sevgiyle kafitemizi uğurluyor ve ancak vagonun penceresinden uzanan ellerimizi sıkıyorlar.

Konya garına girerken kesif bir kütle ile kucaklaşıyoruz. Arabalarımız Halkevi önünde durdu. Merdivenlerden çıkarken Vali muavininin ve Halkevi reisinin bizi beklediklerini görüyoruz. Konferans salonunda Konya halkından bir kaç yüz kişi Münif Çelebinin konferansını dinlerlerken riyaset odasında da Konya Halkevlileri ve biz başbaşaız. Ben sadece dinledim ve intibam şu oldu :

Tesanütte, derin bir samimiyet, kuvvetli bir kaynaşma, itimadı nefis, ahlâk; inkişaf takayyüdlüleriyle, şartlarıyla mücehhez, hatta tabir caizse müsellâh bir Halkevi içindeyim. Kabilîyetler yükseltecek, itidatlara kalıplar dökecek olan Konya Halkevinin otelime gitmek üzere ayrılırken sevinç, iftihar, takdir duyduğum.

Konya Halkevinin azası memulün fevkinde çoğalıyor. Bu, istikbali emniyetle işaret etmektedir.

Sabahleyin yatağımızdan kalkarak Konyanın geniş, temiz, yeşil ve uzun caddelerine dağıldığımız zaman gazino, arabacılar, lokanta ve hatta otelin tenbihli olduklarını görüyoruz. Paramız, hiç bir yerde geçmiyor! Misafirperverliğin bu kadarı bizi cidden mahcup ediyor.

Konya Halkevi elemanları, Konya öğretmenleri, Konyalı münevverler bize izazda bulunmak, Konyayı tanıtmak, Konyanın yüksek ruhundaki derinliğin billûrlarından ruhlarımıza zerrelere sindirmek için neler yapacaklarını adeta şaşırıyorlar.

Bir tarafımızda Malike hanım.. Bir tarafımızda Rıza bey.. Öte tarafımızda Parti kâtibi ve Fethi.. Bize rehberlik yapan Bayan öğretmenler. "Çocukların arzuları nedir?," diye sık sık arkadaşlar gönderen Parti ve halkevi reisleri, bizde bir kararsızlık ve şaşkınlık husule getiriyor. Ekekon gazetesi başmuharriri Ziya Çalık ve başöğretmen Sabit'in de iltifatları buna inzımam edince büsbütün bun oluyoruz.

.....

Niğdede olduğu gibi burada da ziyaretler yapılıyor ve Atatürk Heykeline çelenk konuluyor.

Mevlânın türbesi, müze, camiler ve medreseler mimarının san'atın, Türk medeniyetinin ölmez birer şaheserleridir. Tarihi kıymetler, Niğdeye nazaran burada daha çok dikkatle muhafaza edilmiş.

Meram bağlarının dillerde destan olduğu kadar fevkalâdelik ifade edecek taraflarını göremedim. Bizim Adananın sebze bahçeleri meram bağlarından daha güzel.

.....

Dr. Vedad Nedim Tör'ün "Kör,"ünü talebeye tekrarladık. Salonu dolduran bine yakın talebenin hıçkırımlarla ağlayışı "Kör," temsilinin cidden muvaffakiyetle yapıldığını gösteriyordu. Hatta aktör Ertuğrul Sadi Tek, aktrist Halide Pişkin, Suad Tek ve Melâhat Raşid Rızanın da ağlamış olduklarını kaydedebilirim.

Hamleleri birikmiş bir insan fırsatlar karşısında nasıl koşarsa, heyecan olmuş arzularını nasıl sarfa çalışırsa "Kör," piyesinin temsilinde de Nuriye Üner ve Hamdi Paramyok heyecanlar, muvaffakiyetler yaratıyor ve uzun uzun alkışlanıyorlar. Şurası muhakkak ki, Nuriye Üner büyük bir amatör san'atkârdır. Repertuvarımızdaki İbnürrefik Ahmed Nuri Sekizinci'nin "Himmatın Oğlu," eserindeki Ziba rolünü de aynı başarı ile yaşattı.

Ahmed Yurtsal her iki eserdeki rollerinde mükemmel ve çekici.

"Himmetin Oğlu," nda GÜLSÜMÜ oynayan Hatice Kaynak, Hasanı oynayan Veli Altunay, İmamı oynayan Necmi Şenel, Samoel'i oynayan Seyfi Koçak, Muammer'i oynayan Zeki Üner, ihtiyar köylüyü oynayan Recep Tek'eş olgun ve güzeldi.

Rejisör Coşkun Güven genç arkadaşlarını tam bir vukulla talim ettirmişti. Koyduğu mizansenler takdirle, hayranlıkla karşılandı.

Dekor ve sair sahne levazimatını beraber götürmüştük. Dekoratör Necmi Şenel ihtisas ve meleke sahibi bir san'atkâr olduğunu Niğde ve Konya halkına da isbat etmeğe muvaffak oldu.

. . . . .
Biz Konyaya, Konya bize doyamadık.

Lokomotif, vagonumuzu yavaş yavaş çekerken Konyanın kıymetli Parti reisinin son sözlerini kulaklarımızda zapt ediyoruz:

" — Bu olmadı, bunu saymam, bir daha bekleriz,,!...

Türk Nesli Kökü Geçmez Bir Ağaçtır

Meyvesi bol faydası çok bir ağaçtım ben
Dünyaya meyve yetiştirmek için dallarını açtım ben
Meyvem gittikçe dağıldı şanım dünyayı tuttu
Meyvemden yetişenler şark ile garbi yuttu
Böylece devam etti cihana dağıldı kanım
Her gün bir zafer kazanıyor günden güne artıyordu şanım
Fakat sonunda ihanet ettiler beni dakmadılar
Meyvemi yediler kökümü tepelediler bana bakmadılar
Kuvvetim kalmadı dallarımda örümcekler ağ yaptı
Bir takım zehirli mantarlar üzerimde bağ yaptı
Yine bu halimde dirilmiye ümüdüm var idi
Zira tanrıda beni sever dünya durdukça dur derdi
Düşündüğüm gibi oldu meydana bir hahramanım çıktı
Düşmanların üzerine aktı zehirli mantarların evini yıktı
Tekrar canlandım ebedi ölümü atlattım
Dallarımı kıran düşmanların beynini çatlattım
Arabamı koydum zafer yoluna asla dönmez geri
Nesillerim size öğüt daima ileri dönmeyin geri

Ömer Tok

MELODİ

Ben, birbirine dolanarak yükselen nağmelerde bir ses;
Yeri bilinmiyen renk demetlerinden koparılmış bir rengim.
Ey gönül!.. Bir gün ninnili nağmelere raslarsan, onlara git-
tikleri yerde renkleri sormalarını söyle. Buldukları yerde dursunlar.
Ey kader!.. Yolun, renklerin saklandığı bahçe arkasından
geçerse, renkleri bul; onlara nağmelerin geleceği yolu göster.
Ve ey dumanlı yıldızlarda çile çeken yolcular!..
Onların buluştuğu gün sizin de düğününüz yapılacak.

O zaman :

— Kader, diyecekler, ancak renklerle nağmelerin düğün-
nünde gönülle evlendi.

Ben iki düğünden de payımı alacağım.

K. ASOVA

Masal

Köy çocukları,
Diz dize vererek
Koyu söğüt gölgelerinde
Peri masasalları söyler,
Peri Masalları dinlerdik..
Söğüt dallarında
Peri kanatları asılıydı...
Saman yollarında,
Peri mezarları vardı.
Hepsini görürdük
Bir damla kan
Ve bin damla göz yaşı
Var sanırdık...
Kanı alınımıza sürer,
Göz yaşıyla yıkanırdık,
Ekmeğimizi dürer,
Kan kuruyunca alınımızda
Ağaç matramız yanımızda,
Köye dönerdik..

Kemal Sadık

Duvarların Dili

— Bir gardiyanın ağzından —

Gözlerim bir yazıya takılmıştı geçen gün,
Koğuşlarda gezerek bakarken duvarlara.
Kimbilir hangi mahkûm, hangi serseñi sürgün,
Yazmış, göz yaşları akarken duvarlara.

Ey! iç acılarını duvara döken bedbaht!
Buraya seni sokup güldürmiyen kara baht.
Belki de sana yaptı şu zindanları bir lâht,
Kalbinin acısını çakarken duvarlara.

Zavallı benliğinin bütün ihtirasları
Kaybolmuştu; burada artıyordu yaşları.
Yüzünü soldurmuştu keder in'ikâsları
Ölümünü sezerek bakarken duvarlara...

Fena sanılan ölüm sana hoş geliyordu;
Zira verem illeti bağrını deliyordu.
Biçare vücudunu ölüm raşeliyordu,
Akşamın eli kandil takarken duvarlara.

Yazıların acını ne güzel anlatıyor
Eğri böğrü satırlar ruha elem katıyor;
Karşımda azap çekmiş bir hayal yaratıyor
Baksam acın kalbimi yakarken duvarlara.

Mahpesin köşesinde zavallı bir esirken,
Akşamın son ışığı pencereden girerken.
Ne yazık ki bitirdin hayat yolunu erken,
Gözlerin titrek titrek bakarken duvarlara.

İsmet ve İlhan

Kompozitörlerimize

Cumhuriyet Halk Partisi, Halkevlerinin musikî çalışmalarına yeni bir hız vermeye karar vermiştir. İlk olarak ele koro çalışmaları alınacaktır. Koro ve ses faaliyetine esaslı bir surette başlamak için bir (Ses ve koro repertuarı) meydana getirmek lâzım olduğuna göre Cumhuriyet Halk Partisi, kompozitörlerin bu neviden eserlerini; teşkil etmiş olduğu jüride tetkik ettirerek muvafık olanları, telif hakkını vererek alacaktır. Telif hakkına mukabil eserlerin Parti ve Halkevi gayeleri için bastırma, plâk-lara ve filime alma hakkı Partiye ait olacaktır.

İstenilen eserler şunlardır :

I — Halk türkülerinin armonizasyonları :

Türküler iki yoldan armonize edilebilir :

A — Sade armonizasyon

B — Tevsi'li armonizasyon

Sade armonizasyonda türkü bir defa armonilenmekle iktifa olunur. Türkünün muhtelif güfteleri hep aynı şekilde söylenir.

Tevsi'li armonizasyonda melodinin her tekrarı yeni bir armonileme şekli arzeder. Bundan başka, bilfarz türküye bir başlangıç bir enterlüt ve final ilâve o'unur. Veya melodi bir tem olarak alınır. Ve bunun üstünde varyasyonlar yapılır.

İstenilen şekiller şunlardır :

İki sesli türküler sade veya tevsi'li

Üç „ „ „ „

Dört „ „ „ „

Ses ve piyano için armonizasyonlar sade veya tevsi'li,

Koro „ „ „ „

Ses ve oda musikîsi „ „ „

Koro „ „ „ „

Ses ve orkestra için „ „ „

II — Şarkılar ve marşlar :

Bu şarkılar ve marşlar piyano refakatiyle veya yalnız koro için olabilir. Piyanolu oldukları takdirde koro içinde tanzim edilmeleri lâzımdır.

Bunların dışında kompozitörlerin Lied gibi ses için veya koro için orijinal kompozisyonları da istenmektedir.

Eserler bir mektupla birlikte Ankara'da Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğine gönderilmelidir.

Mektup

II

Darılma sevgili

bir türlü anlayamadım

konuştuğun dili

Ben, ne arda kalmış bir yamak;

Ne de, "Bir His,, sin esiriyim;

Ben, sadece, her histen uzak

Gönlü dertle dolu biriyim.

Ne, ağzımda, bozkırların türküsü,

Ve ne de gönlümde bir emel süsü;

Bende, sade bir hayat ülküsü,

var.

Ben sevgimi

Elde değil;

Güzelde değil;

kendi içimde ararım

İçim ki ruhumdur; ruhumda ben varım.

Ben öylesinlerdenim ki :

Bade biziz, mey biziz;

Tanbur biziz, ney biziz;

Gönlümüz bir ülkedir,

Uşak biziz, bey biziz,

RAHMİ TÜRKAY

Evimizin Nisan Ayı Çalışma Hülâsası

Evimizin kıymetli uzuvlarından Erkek Lisesi İngilizce muallimi Bay Rasim Göknel ve Ticaret mektebi Türkçe muallimi Bay Vehbi Evinç ile C. H. P. Genel Sekreterli tarafından gönderilen doçent ve profesörler 6 konferans vermişlerdir.

Evimiz salonunda 3 müsamere tertip edilmiş, 2 konser verilmiştir. Salonumuzda ayrıca 1 düğün merasimi yapılmış ve yeni Halkevi binası salonunda evimizin verdiği Balo, mevsimin en büyük balosu olmuştur.

İnönü zaferinin yıldönümü tes'id edilerek hoparlörle hergün muntazaman radyo ve hususî müzik neşriyatı yapılmış, Halkevi bandosu her Cumartesi günü evimiz bahçesinde faaliyetine devam etmiştir.

Her haftanın muayyen dört gününde halka ve talebeye gösterilen filmler büyük alâka görmüştür. Bu ay zarfındaki bütün faaliyetlerimizden 5100 vatandaş istifade etmiştir.

Tenis kordunda çalışmalarına devam eden gençler iyi birer tenisçi olmak için Halkevimizden imkân dahilinde olan her türlü müzaheretini görmektedirler.

Niğde ve Konyada 5 temsil veren temsil şubelerinden 14 eleman bu temsillerde çok muvaffak olmuşlardır.

Halkevi bürosunda 61 vatandaşın istida ve sair dilekleri yazılarak resmî devairdeki işleri takip edilmiş ve neticeye varılmıştır.

Bunlardan başka 31 fakir hastanın muayeneleri yaptırılarak ilâçları yine evimiz tarafından hastalara meccanen dağıtılmıştır.

Yayın Direktörü : ARIF NİHAD ASYA
Yazı İşleri Direktörü : RASİM GÖKNEL
Basıldığı Yer : TÜRK SÖZÜ Bs.

Bir Yazı

*Duvarda bir yazı ki beni ağlattı.
Geçmiş günleri bu bana hatırlattı;
Kalbimdeki sönmüş yarayı dağlattı.
Kargacık, burgacık, karalanmış yazı..*

*Bu isim kimindi? Sarışın sergilimin
Çiçekli bahçemin, bu yeşil evimin
Sahibinin ismi.. Karımındır yazı!
İsmi kalbime gel, serginle kazı..*

Turan Aktı

Boş Ümit

Arkadaş, dinle beni!.. Söyliyeceklerim var sana.. Buradan git ve pencerelerimi kırmak, ümitsiz kalplerin alevli nefeslerini odama doldurmak isteyen çılgın rüzgara, hıçkırıklarımınla beraber, içimde tutuşan son arzumu da götür.

Ona doki : Geriye, gözlerime bu siyah perdeleri çeken zalim senelerden, çok geriye gitsin.. Orada, gittiği yerde, mavi ışıklar altında parlayan bir efsâneler diyarında, başı ve gözü hayal dolu bir varlık var.. O benim gençliğim... Fakat, ne boş bir ümit!...

Selçuk Sepici

Sarı Nilüferli Havuz

*Belki yalnız diye, müphem duruşu..
Hasta, yorgun.. Karanlık ahenk
Şimdi üstünde, uçan tatlı kuşu
Sarı tüller tutunup geçti demek!*

*Gece bir başka kokun var, o velût
Kalbi akşam tutarak, sardı bu hep;
Mavi ellerdeki hicranlı sükût
Ölü, kurşuni bu gözler mi acep!*

Burhaneddin Tüzün

Davet

*Gün ufukta kayboluyor haberin var mı?
Şu gördüğün cihan, zannettiğin kadar
dar mı?*

*Gel ey hayat, bu kadar ayrılık yeter..
İhtiyar gönüllerde yuva kurdun,
Neden, niçin bu kadar ayrı durdu?
Gel ey hayat, bu kadar ayrılık yeter..
Daha dün kapını çalandım,
Bugün hangi yalancıya kandım?
Hani yaptığın andın?
Kandın mı, kandın mı?
Sen de aldandın mı?
Gel ey hayat, bu kadar ayrılık yeter..*

Mahmut Karabucak

SIR

*İster gökler yarılsın.
İster dağlar devrilsin,
İster sıcağın bir sükût
Tabiata serilsin,
Ufuk gene durgun, gene durgun!*

• • •

*Sordular :
Yok gözlerinde yaş,
Dudaklarında ses,
Nede tebessüm,
Fakat,
Gözlerinde yaş,
Dudaklarında ses,
Ve tebessüm,
Var.
Bu nedir?
— Bir sır ki cevabı ufuk!..*

Elyezer Aroyo